

„Zachowanie trwałości projektów w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki”

Centralny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich

27 listopad 2013r.

MATERIAŁY INFORMACYJNE

1	Podstawy prawne zachowania trwałości w PO KL
2	„Znacząca modyfikacja” w odniesieniu do PO KL
3	Identyfikacja naruszenia zasady trwałości projektu
4	Trwałość operacji a trwałość rezultatów
5	Konsekwencje niezachowania zasady trwałości
6	Weryfikacja zachowania zasady trwałości

Podstawy prawne zachowania trwałości w PO KL

Przepisy warunkujące przyznanie projektom dofinansowanie z funduszy strukturalnych nakładają na beneficjentów obowiązek utrzymania trwałości projektu przez co najmniej pięć lat od momentu zakończenia realizacji projektu (lub 3 lat dla Państw Członkowskich, które skorzystały z redukcji tego limitu czasowego dla utrzymania inwestycji i utworzenia miejsc pracy stworzonych przez MSP). Spełnienie warunku trwałości projektu powinno podlegać monitorowaniu/kontroli. Trwałość projektu mierzona jest przede wszystkim poprzez monitorowanie stopnia utrzymania osiągniętych rezultatów projektu zadeklarowanych we wniosku o dofinansowanie.

Zgodnie z art. 57 Rozporządzenia WE nr 1083/2006 kontroli trwałości projektu podlegają beneficjenci projektu będący firmami lub organami publicznymi. Beneficjent (ostateczny odbiorca) zobowiązany jest do zwrotu środków, jeżeli na podstawie czynności kontrolnych uprawnionych organów zostanie stwierdzone, że w okresie 5 lat (lub 3 lat w przypadku projektów MSP, których celem jest utworzenie miejsc pracy) od daty faktycznego zakończenia projektu, projekt ulegnie **znaczącej modyfikacji**, tj.:

- a) wpływającej na charakter lub warunki wykonania projektu lub przyznającej beneficjentowi nienależne korzyści;
- b) wynikającej albo ze zmiany charakteru własności danej pozycji infrastruktury albo z zaprzestania działalności produkcyjnej.

Uznaje się, że działania wchodzące w zakres pomocy z Europejskiego Funduszu Społecznego nie zachowały tego wkładu wyłącznie wtedy, gdy są one zobowiązane do utrzymania inwestycji w ramach mających zastosowanie przepisów dotyczących pomocy publicznej w rozumieniu art. 107 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i jeśli zostały one poddane zasadniczej modyfikacji spowodowanej zaprzestaniem działalności produkcyjnej w terminie określonym w tych przepisach.

Trwałość projektu w Programie Kapitał Ludzki może być związana również z zasadą dodatkowości funduszy strukturalnych, zawartą w art. 15 ust. 1 rozporządzenia 1083/2006/WE. W myśl tej zasady wkłady funduszy strukturalnych nie zastępują publicznych lub równoważnych wydatków strukturalnych ponoszonych przez państwo członkowskie.

Trwałość projektów w tym wymiarze oznacza, że środki pochodzące z funduszy strukturalnych nie powinny zastępować środków publicznych, a jedynie umożliwiać rozpoczęcie realizacji działań, których trwałość powinna zostać utrzymana ze środków krajowych. Fundusze strukturalne mogą być szczególnie pomocne w pierwszym okresie realizacji projektu, który z reguły jest związany z poniesieniem większych kosztów, przeznaczonych np. na zakup wyposażenia czy adaptację pomieszczeń.

Kwestia trwałości związana z dodatkowością funduszy pochodzących z EFS może być brana pod uwagę na etapie oceny wniosków o dofinansowanie, wyboru projektów do dofinansowania, realizacji projektów oraz w okresie po ich realizacji (weryfikacja zachowania trwałości zrealizowanego projektu).

Wymogi zawarte w Planie Działań oraz wnioskach o dofinansowanie/umowie o dofinansowanie mogą również wpływać na obowiązek zachowania określonej trwałości projektu.

Instytucja Organizująca Konkurs może wprowadzić do Planów Działań zapisy zobowiązujące beneficjentów do zapewnienia trwałości wypracowanych rezultatów projektu (np. utrzymanie zatrudnienia przez określoną liczbę osób biorących udział w projekcie) lub zapisy mające na celu zagwarantowanie spełnienia zasady dodatkowości funduszy strukturalnych.

Na etapie oceny wniosków o dofinansowanie kwestia trwałości może być uwzględniana:

- na etapie oceny formalnej – nie spełnienie kryterium dostępu związanego z zapewnieniem trwałości produktów i rezultatów oznacza odrzucenie wniosku
- etapie oceny merytorycznej – nie spełnienie strategicznego związanego z zapewnieniem trwałości produktów i rezultatów oznacza nie przyznanie premii punktowej

Na etapie wyboru wniosku do dofinansowania kwestia trwałości może być zawarta w umowie o dofinansowanie projektu. Po zakończeniu realizacji projektu kwestia trwałości może być monitorowana poprzez działania kontrolne.

„Znacząca modyfikacja” w odniesieniu do PO KL

Znacząca modyfikacja w rozumieniu Rozporządzenia WE nr 1083/2006 art. 57 oznacza jednocześnie spełnienie co najmniej jednego z warunków: zmiana charakteru własności danej pozycji infrastruktury albo z zaprzestanie działalności produkcyjnej i co najmniej jednego z nich wynikających warunku: wpływ na charakter lub warunki wykonania projektu lub przyznanie beneficjentowi nienależnych korzyści. Ponadto pomiędzy tymi warunkami musi zachodzić związek przyczynowo-skutkowy.

Zmiana w charakterze własności jednostki infrastruktury.

Zmiana w charakterze własności jednostki infrastruktury zakupionej w ramach projektu dotyczy tylko tych projektów, które zostały sfinansowane zgodnie z zasadami dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) – wydatki ponoszone w ramach cross-financing’u. W związku z powyższym w odniesieniu do PO KL warunek ten ma zastosowanie w stosunku do projektów, w których dokonywany jest zakup sprzętu oraz wyposażenia.

Zaprzestanie działalności produkcyjnej

Zaprzestanie działalności produkcyjnej jest drugim warunkiem, którego wystąpienie sygnalizuje możliwość niezachowania trwałości projektu. Jeżeli firma lub organ publiczny ulegnie likwidacji lub likwidacji ulegnie ta część działalności produkcyjnej, która związana była z realizacją projektu, warunek ten uważa się za spełniony. O spełnieniu warunku możemy mówić również w przypadku, gdy następuje transfer działalności produkcyjnej do innego regionu lub państwa członkowskiego. Przeniesienie własności nie jest synonimem ustania działalności produkcyjnej, w przypadku gdy nowy właściciel decyduje się na kontynuację działalności produkcyjnej firmy lub organu publicznego. O braku zachowania trwałości projektu możemy mówić np. w przypadku zaprzestania działalności związanej z realizacją projektu, którego celem było stworzenie trwałych struktur lub długookresowych rozwiązań (np. w przypadku likwidacji placówki wychowania przedszkolnego przez Gminę, utworzonej w ramach Poddziałania 9.1.1 PO KL).

Identyfikacja naruszenia zasady trwałości projektu

W przypadku, gdy wystąpiła w projekcie zmiana charakteru własności danej pozycji infrastruktury albo z zaprzestanie działalności produkcyjnej należy zweryfikować, czy nastąpiło spełnienie któregokolwiek z warunków decydujących o wystąpieniu znaczącej modyfikacji projektu, tj. czy ww. okoliczności wpływają ma charakter lub warunki wdrażania operacji lub, czy nastąpiło uzyskanie przez beneficjenta nienależnych korzyści.

Wpływ na charakter lub warunki wdrażania operacji

W przypadku, gdy którykolwiek z ww. warunków wstępnych wpływa albo na charakter projektu, tj. główne działania przewidziane w projekcie, które powinny być kontynuowane po zakończeniu finansowania ze środków PO KL (np. następuje likwidacja miejsca pracy utworzonego w ramach projektu) lub powoduje, iż warunki realizacji projektu odbiegają od określonych we wniosku o dofinansowanie (np. miejsce pracy utworzone w ramach projektu nie jest odpowiednio wyposażone), można mówić o znaczącej modyfikacji projektu.

Uzyskanie nienależnych korzyści

Warunek ten zostaje spełniony w przypadku, gdy podmiot otrzymuje nieuzasadnione korzyści finansowe wynikające ze zmiany w charakterze własności infrastruktury zakupionej w ramach projektu (np. przeniesienia własności zakupionych aktywów) lub zaprzestania działalności produkcyjnej, których nie otrzymałby w normalnych warunkach rynkowych (np. nowy właściciel wykorzystuje przychód projektu w celu finansowania własnej działalności gospodarczej).

Trwałość operacji a trwałość rezultatów

Trwałość operacji

Występuje w ramach PO KL w ograniczonym zakresie i należy ją rozumieć tylko i wyłącznie w kontekście przepisów o pomocy publicznej. Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 539/2010 z dnia 16 czerwca 2010 r., zmieniającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności w odniesieniu do uproszczenia niektórych przepisów oraz w odniesieniu do niektórych przepisów w zakresie zarządzania finansowego, zasada zachowania trwałości projektu dofinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego dotyczy tych projektów, w których beneficjent zobowiązany jest do utrzymania inwestycji w ramach mających zastosowanie przepisów dotyczących pomocy publicznej w rozumieniu art. 107 Traktatu i funkcjonowaniu Unii Europejskiej i jeśli zostały one poddane zasadniczej modyfikacji spowodowanej zaprzestaniem działalności produkcyjnej w terminie określonym w tych przepisach. W ramach PO KL kontrole trwałości operacji dotyczą co do zasady tych form wsparcia, w ramach których występuje pomoc na subsydiowanie zatrudnienia, gdzie obowiązek utrzymania inwestycji wynika z przepisów o pomocy publicznej.

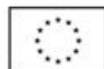
Trwałość rezultatu

Oprócz trwałości operacji w ramach PO KL wyróżniamy również trwałość rezultatów. Zgodnie ze Wzorem minimalnego zakresu umowy o dofinansowanie projektu, stanowiącym załącznik do *Zasad finansowania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*, beneficjenci są zobowiązani do zachowania trwałości rezultatów zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie.

Utrzymanie trwałości rezultatów może dotyczyć, m.in. następujących Działań/Poddziałań:

Poddziałania 9.1.1 – szczególny nacisk na uwzględnienie kwestii zachowania rezultatów projektu, tj. utrzymanie punktów przedszkolnych po zakończeniu finansowania z EFS, na etapie wyboru projektów do dofinansowania,

Poddziałania 7.2.2 – konieczność zapewnienia trwałości funkcjonowania instytucji wspierających ekonomię społeczną przez co najmniej dwa lata po zakończeniu jego realizacji.

Konsekwencje niezachowania zasady trwałości

W przypadku wystąpienia znaczącej modyfikacji wydatki będą objęte procedurą odzyskiwania zgodnie z art. 98-102 ww. Rozporządzenia, tj. beneficjent powinien zostać zobowiązany do zwrotu odpowiedniej części lub całości tych środków wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych naliczonych odpowiednio od dnia przekazania transzy środków na finansowanie projektu wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub od dnia nienależnego pobrania środków na finansowanie projektu.

Konsekwencje nie zachowania trwałości projektu wynikają z dyspozycji zawartej w art. 207 ust 1 Ustawy o finansach publicznych. Zgodnie z nim:

W przypadku gdy środki w ramach projektu są:

- *wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem,*
- *wykorzystane z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 Ustawy o finansach publicznych,*
- *pobrane nienależnie (bez podstawy prawnej) lub w nadmiernej wysokości (otrzymane w wysokości wyższej niż określona w umowie o dofinansowanie),*

podlegają zwrotowi przez beneficjenta wraz z odsetkami.

Niespełnienie założeń projektu wynikających z treści wniosku o dofinansowanie i przeniesionych na poziom umowy stanowi nieprawidłowość będącą konsekwencją wykorzystania środków EFS z naruszeniem procedur określonych w art. 184 Ustawy o finansach publicznych.

Weryfikacja zachowania zasady trwałości

Każda instytucja zawierająca umowę o dofinansowanie w ramach PO KL ma obowiązek zweryfikowania spełnienia przez beneficjenta wymagań zapisanych w art. 57 Rozporządzenia Rady nr 1083/2006. Z uwagi na specyfikę projektów realizowanych w ramach PO KL nie wszystkie projekty będą podlegać kontroli trwałości (np. projekty typowo szkoleniowe).

Kontrola trwałości przybiera formę wizyty monitoringowej lub kontroli w siedzibie beneficjenta. Ze względu na zróżnicowany charakter realizowanych projektów decyzję o formie przeprowadzenia kontroli podejmuje instytucja podpisująca umowę z beneficjentem biorąc pod uwagę sposób realizacji projektu. Wizyta monitorująca dopuszcza nieinformowanie beneficjenta o zamiarze przeprowadzenia kontroli. Termin wizyty monitorującej może zostać ustalony telefonicznie.

Podczas kontroli trwałości projektu ocenie podlegać będzie, czy projekt jest realizowany zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie w zakresie tych jego części, które powinny być kontynuowane po zakończeniu finansowania ze środków PO KL.

W szczególności kontrola trwałości powinna wykazać:

- ✓ czy w projekcie nie nastąpiły znaczące modyfikacje w rozumieniu art. 57 rozporządzenia 1083/2006, tj.:
 - czy nie nastąpiła zmiana charakteru własności danej pozycji jednostki infrastruktury i/lub czy nie nastąpiło zaprzestanie działalności produkcyjnej, oraz
 - w przypadku wystąpienia ww. okoliczności: czy zmianie nie uległ charakter projektu i/lub warunki wdrażania projektu i/lub czy beneficjent nie uzyskał nienależnych korzyści;
- ✓ czy rezultaty projektu są utrzymywane na wymaganym poziomie (np. czy utrzymano liczbę nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych);
- ✓ czy produkty projektu są wykorzystywane zgodnie z przeznaczeniem (np. czy komputer stacjonarny zakupiony na potrzeby wyposażenia nowego stanowiska pracy znajduje się we wskazanym miejscu i jest wykorzystywany w celach, dla których został zakupiony);
- ✓ czy ewentualny przychód projektu jest wykorzystywany do realizacji działań zgodnych z celami określonymi we wniosku o dofinansowanie;
- ✓ czy beneficjent prawidłowo wywiązuje się z obowiązku archiwizacji dokumentacji.

**Centralny Punkt Informacyjny
Funduszy Europejskich**

ul. Żurawia 3/5, 00-503 Warszawa

tel. 22 626 06 32, 22 626 06 33, 22 745 05 46

faks 22 201 97 25

punktinformacyjny@cpe.gov.pl

www.funduszeuropejskie.gov.pl

